

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж4 141/19
20.5.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Марине Јакић, председника већа, Ловорке Стојнов и Ивана Илића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., улица ... бр...., чији је пуномоћник Андреја Чивтелић, адвокат из Београда, улица Курсулина бр.13, против туженог “ББ” ..., улица ...бр...., чији је пуномоћник Снежана Ђокић, адвокат из Београда, улица Ресавска бр.84, ради повреде ауторског права и накнаде штете, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П4.бр.310/17 од 04.04.2019. године, у седници већа одржаној дана 20.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4.бр.310/17 од 04.04.2019. године, у ставу првом, делу става другог изреке којим је тужени обавезан да тужиоцу АА из ... на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права јер је дана 09.11.2015. године на интернет сајту неовлашћено јавно саопштио ауторско дело тужиоца – фотографију “СС” исплати износ од 11.796,00 динара, са законском затезном каматом почев од 04.04.2019. године, као дана пресуђења до коначне исплате, као и у ставу четвртном, шестом и осмом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П4.бр.310/17 од 04.04.2019. године у преосталом делу става другог изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе туженог да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права јер је дана 09.11.2015. године на интернет сајту ... неовлашћено јавно саопштио ауторско дело тужиоца – фотографију “СС” плати још 23.592,00 динара са законском затезном каматом од дана 04.04.2019. године па до исплате, као неоснован.

Образложење

Ставом првим побијане пресуде је утврђено да је тужени повредио ауторска права тужиоца, тако што је дана 09.11.2015. године на интернет сајту неовлашћено јавно саопштио ауторско дело фотографију “СС” без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и што је фотографију саопштио у непотпуној форми. Ставом

другим тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде материјалне штете за искоришћавање фотографије за јавно објављивање плати 35.388,00 динара, са затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због повреде ауторског права исплати преко досуђеног износа, а до траженог износа од 35.400,00 динара, за износ од још 12,00 динара за неовлашћено јавно саопштавање ауторског дела тужиоца. Ставом четвртим изреке тужилац је обавезан да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралног права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије “СС” без назначења имена или псеудонима аутора исплати износ од 40.000,00 динара са законском затезном каматом почев од пресуђења па до исплате. Ставом петим изреке одбијен је тужбени захтев у делу преко досуђеног износа из става четвртог изреке од 40.000,00 динара до траженог износа од 60.000,00 динара, а за износ од још 20.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете. Ставом шестим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралног права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије “СС” у непотпуној форми исплати износ од 40.000,00 динара са затезном каматом од дана пресуђења па до исплате. Ставом седмим изреке одбијен је захтев у делу преко досуђеног износа из става шестог изреке пресуде од 40.000,00 динара до траженог износа од 60.000,00 динара, односно за износ од још 20.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца у непотпуној форми. Ставом осмим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 51.200,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до исплате у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Благовременом жалбом, тужени је наведену пресуду побијао у ставовима првом, другом, четвртном, шестом и осмом изреке из свих разлога предвиђених у члану 373 став 1 ЗПП-а.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду у смислу одредбе члана 386 ЗПП-а и оценио да жалба туженог делимично основана из ових разлога.

У спроведеном поступку нема битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП-а, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а жалбом туженог се не указује на неку другу битну повреду одредаба тог члана закона.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као слободни фотограф дана 08.04.1999. године, током бомбардовања на КиМ, био на Приштинском гробљу, где је запазио огроман кратер и старицу која је намештала споменик, којом приликом је настала фотографија “СС”. Фотографија је објављена сутрадан на насловној страни новина “СС1” и на трећој страни новина “СС1”. Тужени је фотографију објавио, односно јавно саопштио дана године на интернет сајту без сагласности аутора, овде тужиоца и без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и то у непотпуној форми, тако што је иста делимично исечена и скраћена и то са леве десне и доње стране и објављена је у склопу колажа од шест фотографија, због чега се не виде сви делови фотографије и нарушена јој је композиција. Наведена фотографија је добила

прву награду године на конкурсју „СС2“, тужиоцу је иста веома важна, јер је са њом ушао у професионални свет фотографа и добио признање својих колега. Фотографија представља једну од најдељенијих фотографија на интернету, која је актуелна сваке године на дан годишњице бомбардовања и представља врсту историјског документа. Када је фотографија објављена од стране туженог на њиховом сајту, испод фотографије је стајао линк који је водио ка твитеру. Из исказа СС3, саслушане у својству сведока, утврђено је да је она запослена у “...” на радном месту, те да су предметну фотографију заједно са осталим фотографијама као колаж преузели са твитера у склопу кампање против уласка Косова у УНЕСКО. На твитеру није писало ко је аутор наведене фотографије. Наведену фотографију су уклонили са сајта чим су сазнали ко је аутор, након нешто више од годину дана. Увидом у извод са интернет сајта од ... године утврђено је да се наведена фотографија и тада, након две године налазила на наведеном сајту, на ком је објављена године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилно утврдио да је фотографија ауторско дело тужиоца и да је објављивањем без имена, псеудонима или знака аутора повређено тужиочево право из члана 15 Закона о ауторским и сродним правима, да буде означен као аутор дела. Објављивањем фотографије у непотпуној и измењеној форми, без сагласности тужиоца, повређен је интегритет дела, а тиме и тужиочево право из члана 17 истог закона. Тужилац је носилац искључивих права на јавно саопштавање и економско искоришћавање дела.

Повредом моралних права из члана 15 и 17 Закона о ауторским и сродним правима тужиоцу је проузрокована нематеријална штета. С обзиром да је по тужиочевим наводима извештавање о бомбардовању на КиМ било од великог значаја, за тужиоца је било важно да буде потписан као аутор фотографије. Утврђење повреде права је одредбом члана 205 став 1 тачка 1 Закона о ауторским и сродним правима предвиђено као посебан облик заштите, а одредбом из члана 205 став 2 је предвиђено право аутора на накнаду нематеријалне штете због повреде моралних права аутора. Повреду моралних права на назначење имена и на заштиту интегритета дела чини онај који ауторско дело јавно саопшти без назначења аутора, осим ако то с обзиром на конкретни облик јавног саопштавања технички није могуће или је нецелисходно, а интегритет дела се повређује његовим саопштавањем у непотпуној или измењеној форми без сагласности аутора. Тужени је фотографију преузео са твитера, није могао да утврди идентитет аутора, што иде у прилог тврдњи туженог о одсуству намере да тужиоцу проузрокује штету, али не утиче на одговорност за повреду. Туженом није могло бити непознато да фотографија мора бити нечије ауторско дело и да јавним приказивањем и преправком без дозволе може повредити нечије право, сматрао је да се то неће догодити зато што је преузео слику са интернета, па је до повреде дошло непажњом туженог. Постојање намере и крајње непажње су услови за остваривање захтева из члана 206 Закона о ауторским и сродним правима, што није предмет спора, а у осталим случајевима је за одговорност довољна и обична непажња.

Наведена фотографија представља ауторско дело тужиоца, у смислу одредбе члана 2 став 1 и став 2 тачка 9 и члана 9 Закона о ауторским и сродним правима. Свака фотографија представља оригиналну духовну творевину аутора, па с обзиром на њену уметничку, научну или другу вредност, њену намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања њене садржине, како је то

прописано одредбом члана 2 став 1 и став 2 тачка 9 Закона о ауторским и сродним правима. Фотографијом се на специфичан начин забележава не само скуп информација о одређеној особи, животној појави или догађају одређеном у моменту, већ се њом код посматрача ствара скуп утисака о ономе што је на њој приказано, а фотографију одређује као оригиналну уметничку творевину. Стога је тужени био дужан да се понаша у складу са одредбом члана 204 а у вези са одредбама члана 14, 15, 16 и 17 Закона о ауторским и сродним правима, којима су заштићена морална права аутора (право да му се призна ауторство, на назначење имена и право на заштиту интегритета дела) као и са чланом 19 истог закона, којим су заштићена имовинска права аутора. Поступањем супротно наведеним одредбама тужени је у смислу одредбе члана 204 Закона о ауторским и сродним правима повредио права тужиоца, који је стога овлашћен да тражи заштиту свог дела према одредби члана 205 став 1 и став 2 истог закона.

Накнада неимовинске штете тужиоцу припада по основу одредбе члана 205 Закона о ауторским и сродним правима у вези са одредбом члана 15 истог закона с обзиром да тужилац није назначен као аутор фотографије и навођењем имена, псеудонима или знака, те тужиоцу припада накнада у смислу одредбе члана 17 Закона о ауторским и сродним правима. Неосновано се наводима жалбе туженог указује да је одлучујући о висини накнаде неимовинске штете првостепени суд погрешно применио материјално право из одредбе члана 200 став 2 Закона о облигационим односима. Одмеравајући висину правичне новчане накнаде неимовинске штете првостепени суд је водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме накнада служи, имајући притом у виду све околности случаја и околност да према начину повређивања, последице и повреде могу да се ублаже утврђењем повреде и новчаном сатисфакцијом. Износ од 40.000,00 динара на име неимовинске штете због повреде моралног права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца без назначења имена и псеудонима аутора, и исти износ на име неимовинске штете због повреде моралног права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца у непотпуној форми представљају правичну новчану накнаду за повреду права патернитета и интегритета дела стога су одлуке из става првог, четвртог и шестог изреке побијане пресуде правилне.

Тужилац је носилац искључивих права на економско искоришћавање фотографије и по одредби из члана 19 став 2 Закона о ауторским и сродним правима има право на накнаду за јавно саопштавање, по одредби из члана 205 став 1 тачка 5 истог закона и право на накнаду материјалне штете услед неовлашћеног искоришћавања дела. Фотографија се не односи на текући догађај, није било услова за коришћење без дозволе аутора и плаћања ауторске накнаде из члана 43 до 46 истог закона, па је објављивањем фотографије без дозволе тужиоцу проузрокована материјална штета. Тужиочева имовина се услед ове радње није смањила, па се не ради о стварној штети, већ о штети у виду измакле користи из члана 189 став 3 ЗОО. Измаклу корист представља добитак који се по редовном току ствари или према посебним околностима основано могао очекивати, а изостао је услед штетникове радње. Измакла корист се утврђује према предвидивом и очекиваном, а не према апстрактном добитку и она се не претпоставља, већ се доказује.

За тужиоца измаклу корист представља и износ који би остварио уступањем права на искоришћавање фотографије за једно објављивање у дневним новинама. Накнаде се одређују на тржишту, према понуди и тражњи, а у одсуству тржишних

показатеља као оријентациони параметар се може применити тарифник или ценовник по којем одговарајућа струковна удружења износе на тржиште радове својих чланова. По ценовнику УЛУПУДУС-а, предвиђена минимална накнада од 50 поена у динарској противвредности за коришћење фотографије у периоду од годину дана на веб сајту износи 50 евра, с обзиром да је један поен еквивалентан вредности једног евра по курсу НБС. Како је према курсној листи број 64 за званични средњи курс динара формираној на дан пресуђења 4.4.2019. године 1 евро износио 117,96 динара, 50 евра у динарској противвредности износи 5.898,00 динара, те износ накнаде штете за коришћење предметне фотографије на интернету за период од једне године износи 5.898,00 динара. Како је предметна фотографија тужиоца објављена дана 09.11.2015. године на интернет сајту ..., те да се на истом сајту налазила и дана 14.11.2017. године, а што је утврђено из извода са сајта туженог од 14.11.2017. године, односно да се налазила објављена на интернет сајту туженог две године, то тужиоцу припада накнада за ово објављивање у износу од 11.796,00 динара. Тужилац нема право на увећање накнаде за објављивање на интернет порталу за 200 % на име глобалног коришћења, јер та могућност није предвиђена предвиђена ценовником УЛУПУДУС важећим на дан пресуђења (2017/2018 година), није доказано ни да се за објављивање на интернет порталу сличног домена уговара уступање фотографија по ценама већим од утврђене. Тужилац не тврди да је закључивао такве уговоре, па увећани износ не представља предвидљив, већ апстрактан добитак. Стога је одлука о материјалној штети донета погрешном применом члана 189 став 2 и 3 ЗОО, па је преиначена делимичним одбијањем тужбеног захтева.

На досуђене износе накнаде материјалне и нематеријалне штете, суд је тужиоцу досудио и законску затезну камату почев од 4.4.2019. године, као дана доношења пресуде када је висина накнаде и утврђена, па до исплате, а сходно одредби члана 189 и 277 ЗОО.

Делимично преиначење пресуде не утиче на обрачун тужиочевих трошкова првостепеног поступка и не мења битно успех тужиоца у спору, па је одлука о трошковима која је донета правилном применом одредби члана 153 и 154 и 163 ЗПП-а, потврђена као правилна.

Из наведених разлога на основу одредби члана 390, 394 тачка 4 и 165 став 2 ЗПП-а је одлучено као у изреци.

Председник већа-судија

Марина Јакић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић